

”Hei, meilläkin on toi sama!”
– aineettoman kulttuuriperinnön
esiin nostaminen Linnasmäen opistolla

Anna-Maria Toivonen

Turku, 2025

Taitto: Janne Peltonen

Julkaisu on tuotettu ympäristöministeriön hallinnonalan ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustuksena, avustuksen myöntäjänä Keski-Suomen ELY-keskus.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

**LINNA/SMÄEN
OPISTO**

Sisältö

ESIPUHE.....	4
ELÄVÄ TARINANKERRONTA	6
TARINANKERRONTA SUOMEN KIELEN OPETUKSESSA.....	7
Vinkkejä tarinankerrontakurssin aloittamiseen	8
Aloita tarinalla	8
Tutustuminen kuvakorttien kanssa.....	8
Perustele tarinankerrontakurssin paikka kieliopinnoissa.....	8
Käytä puhetta tukevia menetelmiä	8
Mieti, miten ohjeistat ja rajaat tarinatyöskentelyä	8
Tarinankertojaksi voi oppia!	9
Menetelmiä tarinankerrontakurssilla	10
Tarinapiirit	10
Lapsuuden leikit ja pelit	10
Vuotuisjuhliin tutustuminen	11
Tarinakortit, tarinanopat, tarinapalapelit, ym. välineiden käyttö.....	13
Metsässä tarinoiminen	14
Tarinoita ja myyttejä suomalaisista linnuista	14
TARINANKERRONTA KASVATUS- JA OHJAUSALAN	
OPISKELIJOIDEN OPETUKSESSA.....	16
Työskentely metsässä, tarinapolku	18
Tarinapolku lapsille lähimetsässä.....	19
Vinkkejä tarinoiden ulkomuistista kertomisen harjoitteluun.....	21
AINEETON KULTTUURIPERINTÖ	
OPISTON YHTEISISSÄ TAPAHTUMISSA.....	22
Kalevala-viikko.....	22
Kekri.....	26
LOPUKSI.....	29

Linnasmäen opisto on Suomen suurin kansanopisto. Opiston koulutustarjontaan kuuluvat eri alojen jatko-opintoihin valmistavat kansanopistolinjat, ammatillinen koulutus, aikuisten perusopetus, tutkintokoulutukseen valmistava koulutus sekä maahan muuttaneiden kielikoulutukset. Opisto on monikulttuurinen ja monimuotoinen oppimisympäristö, joka koostuu vuosittain lähes tuhat eri ikäistä ja eri koulustaustaista opiskelijaa lähes 60 eri maasta.

Opistollamme on viime vuosina huomattu hyvin konkreettisesti, että aineettomaan kulttuuriperintöön liittyvät luovat menetelmät ovat erittäin soveltuvia paitsi maahan muuttaneiden kotoutumisen niin myös kielitaidon edistämisen tukemiseen. Niiden avulla löydämme myös uusia mahdollisuuksia saattaa eri kulttuuritaitaiset ihmiset yhteen. Taiteen eri menetelmien hyödyntäminen osana pedagogiikkaa on nykyään jo varsin luonteva osa lasten ja nuorten opetusta. On kuitenkin tärkeää antaa myös aikuisille kielellisesti rikkaita kokemuksia sanoineen, äänenväreineen, intonaatioineen ja rytmeineen. Kielen puhuminen on tärkeää, jotta saavuttaa sosiaalista hyväksyntää. Aikuisia tulisi siis rohkaista harjoittelemaan näitä taitoja.

Jokainen meistä kantaa mukanaan oman maansa aineetonta kulttuuriperintöä, kuten tarinoita ja musiikkia. Tarinoiden ja laulujen jakaminen kehittää kielitaitoa, vuorovaikutustaitoja ja ilmaisua. Niiden äärellä työskentely tukee oman kielisyyttä, uuden kielen oppimista, kuulluksi tuleamista ja minäpystyvyyttä.

Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoittamassa TAULU-hankkeessa tavoitteena oli vahvistaa opiskelijoiden kielellisiä taitoja sekä luontosuhdetta tarinoiden ja myyttien sekä aineettomaan kulttuuriperintöömme kuuluvien vuotuisten juhlien kautta. Hankkeen kohderyhmänä ovat olleet kotoutumiskoulutuksessa tai aikuisten perusopetuksessa opiskelevat maahan muuttaneet sekä ohjausalan opiskelijat, jotka saavat työskentelyn myötä itselleen toimintamallin, jota jatkauttaa varhaiskasvatukseen ja alkuopetukseen.

Kestävän kehityksen osa-alueiden hallitseminen on oleellinen osa kasvatus- ja ohjausalan opiskelijoiden opintoja, ja heidän tulee näyttää osaavansa ohjata varhaiskasvatuksen piirissä olevia lapsia omalla toiminnallaan esimerkkiä näyttäen.

*”Tarinoiden kautta
metsästä tulee elävä ja
hengittävä paikka,
jota haluamme suojella.”*

Olemme tutustuneet suomalaiseen luontoon liittyviin myytteihin ja tarinoihin mm. tarinankerrontakursseilla sekä ilmaisutaidon kursseilla, äänenkäytön ja laulamisen kursseilla, jakamalla lintuihin liittyviä tarinoita ja myyttejä sekä Kalevala-viikon, Kekri-tapahtuman ja metsäretkien myötä. Metsässä kulkien on jaettu eri kulttuureista löytyviä myyttejä, tarinoita ja lauluja puista, käärmeistä, linnuista sekä metsänhaltijoista eli suojelijoista. Erityisesti maahan muuttaneet, joilla on heikko yleissivistävä koulutustausta omasta maastaan, ovat usein hyvin vähän tietoisia tämän hetken ekologisista haasteista ja oman toiminnan vaikutuksesta niihin. Toisaalta samaan aikaan henkilön oma luontosuhde voi olla hyvinkin läheinen ja hänellä voi olla tietoja ja taitoja, joita taas harvalla suomalaisella on. Luonnon monimuotoisuuden tunnistaminen, luonnon hoitaviin vaikutuksiin tutustuminen sekä luonnon antimiin ja hyötykäyttöön perehtyminen herättävät ihmisessä halun suojella jäljellä olevia varantojamme. Tarinoiden kautta metsästä tulee elävä ja hengittävä paikka, jota haluamme suojella. Ja kun samalla vahvistamme kielitaitoa, vuorovaikutustaitoja, kulttuurien tuntemusta sekä siirrämme aineetonta kulttuuriperintöä, niin oppimista tapahtuu monella tasolla.

Hankkeen tavoitteena oli edistää Unescon aineettoman kulttuuriperinnön suojelemista koskevan yleissopimuksen toimeenpanoa seuraavilla tavoilla:

- Eri kulttuuritaustaisten ihmisten luontosuhteen vahvistaminen ja sitä kautta luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja luonnonvarojen kunnioittamisen ja niistä huolehtimisen vahvistaminen.
- Aineettoman kulttuuriperinnön tunnistaminen ja eteenpäin siirtäminen.
- Suomalaiseen luontoon liittyviin myytteihin ja tarinoihin tutustuminen ja niiden eläväksi tekeminen.
- Eri maiden myyttien jakaminen, sekä omalla ensikielellä että suomeksi.
- Kielitaidon, vuorovaikutustaitojen sekä ilmaisun kehittäminen tarinoiden avulla.
- Luonnon hoitaviin vaikutuksiin tutustuminen, luonnon antimiin perehtyminen ja hyötykäyttö.

Tavoitteena oli myös lisätä maahan muuttaneiden ja heidän kanssaan työskentelevien tietoisuutta ja kiinnostusta eri kulttuurien aineettomaan kulttuuriperintöön. Suomalaisen ohjausalan opiskelijoiden ja suomen kieltä kotoutumiskoulutuksissa tai aikuisten perusopetuksessa opiskelevien kohtaaminen ja yhdessä

työskenteleminen on arvokasta perinteiden jakamisen, ilmaisun ja kielitaidon kehittämisen ja eri kulttuurien kunnioittamisen kautta. Tällainen työskentely vahvistaa myös suomalaisten opiskelijoiden luontosuhdetta kehittämällä menetelmiä, joilla nostaa luonnon arvostusta tulevienkin sukupolvien osalta.

Hanke on mahdollistanut kursseilla ja yhteisöllisinä tapahtumina toteutettavien työmuotojen esittelemisen tämän julkaisun muodossa. Julkaisun tavoitteena on inspiroida niin opiskelijoita kuin henkilökuntaakin huomaamaan aineetonta kulttuuriperintöä ympärillämme, juhlistamaan sitä ja jakamaan kokemuksia yhteisöllisesti. Kaikki tässä julkaisussa esitellyt toimintamallit ovat vapaasti kopioitavissa ja kehitettävissä erilaisiin yksiköihin, uskon niiden siirtyvän melko kivuttomasti monenlaiseen ympäristöön.

ELÄVÄ TARINANKERRONTA

Ihmiset oppivat tarinoiden kautta, miten täällä maan päällä eletään, miten meidän tulee käyttäytyä, mikä on oikein ja mikä on väärin. Eri kansojen myyteistä voimme oppia, mihin kukin on uskonut, miten on suhtauduttu elämään ja luontoon, toinen toiseensa, minkälaisia elintapoja on toteutettu, ja niin edelleen. Sukupuolien välisistä valtasuhteista, seksuaalisuudesta, hyvän ja pahan suhteesta, kuolemasta, tästä kaikesta ja paljon enemmänstä saamme oppia kansansatujen ja myytien kautta.

Käytän termiä ”elävä tarinankerronta”, kun tarkoitan tarinoiden ja satujen muistelemista ja jakamista ulkomuistista, eläytyen. Elävä tarinankerronta on vuorovaikutusta, sillä kertoja ei koskaan vie tarinaa eteenpäin yksin. Tarina elää hetkessä kuulijoiden ja kertojan yhteisenä kokemuksena. Tarinankertojat puhuvatkin mielellään ”tarinoiden jakamisesta”, mikä mielestäni kuvaa toimintaa varsin hyvin. Kuulijalla on iso rooli, sillä hänen vireystilansa ja hengitysrytmensä sekä katseensa vaikuttavat suoraan kertojaan. Elävä tarinankerronta elää, taitava kertoja aistii milloin voi edetä rauhallisesti ja maalaillen, milloin taas täytyy lisätä tempoa ja mahdollisesti seikkailullista otetta pitääkseen kuulijat valppaana. Tämä on mahdollista vain, jos me kaikki olemme tilanteessa täysin läsnä. Oleellista on myös se, että tarinankertoja haluaa kertoa juuri kyseisen tarinan juuri kyseisille ihmisille. Hänen tulee itse rakastaa ja arvostaa tarinaansa, silloin kuulijasta tuntuu, että häntä arvostetaan.

Elävä tarinankerronta suojelee monikulttuurista aineetonta kulttuuriperintöä. Lisäksi se tarjoaa uudenlaisen menetelmän tukemaan paitsi kielen oppimista, niin myös osallistujan itsetuntemusta sekä itseilmaisua, ja se tarjoaa oivallisen välineen kulttuurienväliseen vuorovaikutukseen. Tarinoita jaetaan aina ”silmästä silmään, suusta suuhun ja sydäimestä sydämeen”, kuten skotlantilaisilla tarinankertojilla on tapana sanoa.

Tarinoiden pedagoginen käyttö ei ole mikään uusi asia. Eikä sekään, että tarinoiden kautta on opetettu moraliteettia. Uskallan väittää, että suurin osa tämän julkaisun lukijoista tunnistaa tarinan korpista, joka istui puunoksalla juusto suussaan, kunnes viekas kettu sai sen pudottamaan herkkupalan vetoamalla tämän turhamaisuuteen? Tai tarinan lammaspaimenesta, joka juoksutti väkeä turhaan huudellessaan suden tulevan – kunnes nämä eivät enää tulleet. Nämä tarinat tunnistetaan ympäri maailman. Elävä tarinankerronta on mitä parhain työkalu harjoituttamaan läsnäoloa, kuuntelemista, empatiaa, itsetuntemusta, keskittymistä, muistia ja eläytyvää, monipuolista itsensä ilmaisemista. Uskon vahvasti kokemukselliseen oppimiseen ja siihen, että jos jokin asia herättää tunnekokemuksen, se jää hyvin mieleen. Tässäkin mielessä siis tarinoiden käyttäminen ylipäänsä osana opetusta on hyvin järkeenkäypää, ja itselläni on oikein onnistuneita kokemuksia tarinankerronnan integroimisesta osaksi koulutyötä.

TARINANKERRONTA

SUOMEN KIELEN OPETUKSESSA

Tarinankerrontakurssi kuuluu opistolla aikuis-
ten maahan muuttaneiden kotoutumiskoulu-
tuksen suomen kieli ja kulttuuri -opintoihin.
Kurssi on suunnattu suomea jo jonkin aikaa
opiskelleille, sillä aivan alkeistason opiskeli-
joiden kielitaito ei olisi riittävä etenemiseen
annetussa aikaraamissa. Toiminnan tavoitteena
on pedagogisten tavoitteiden lisäksi edistää
Unescon aineettoman kulttuuriperinnön suo-
jelemista koskevan yleissopimuksen toimeen-
panoa tarjoamalla osallistujille mahdollisuus
tulla kuulluksi omalla äidinkielellään, ihmisenä
tarinoineen ja historioineen, ja siten parantaa
suomen kielen ja perustaitojen oppimisen edel-
lytyksiä. Samalla toiminta kehittää osallistujien
taitoa ilmaista itseään ja tunteitaan tarinoiden
avulla samalla, kun tulee kuulluksi ja nähdyksi.
Kurssin aikana tutustumme myös suomalaisiin
vuotuisjuhliin ja perinteisiin, mikä edesauttaa
kotoutumista. Viimeisen kahden vuoden aika-
na mukana on kulkenut vahvasti suomalaiseen
luontoon tutustuminen tarinoineen ja metsä-
retkineen.

Ryhmään kuuluu yleensä 21–25 opiskelijaa per
ryhmä, ja äidinkieliä ryhmissä on tähän men-

nessä olleet mm. vietnam, arabia, thai, kurdi,
dari, espanja, portugali, persia, ranska, ukrai-
na, englanti, urdu, somali ja venäjä. Ryhmien
omat vastuuopettajat alustavat minut aina hy-
vin opiskelijoiden kielitaidosta, mielenkiin-
nonkohteista, sitoutumisesta opintoihin ym.
kurssin aloittamisessa huomioitavista asioista.
Tämä edesauttaa turvallisen toimintaympäris-
tön rakentumista ja tarjoaa minulle mahdolli-
suuden keskittyä menetelmän kehittämiseen,
ohjaamiseen ja dokumentointiin.

Tarinoiden jakaminen myös omalla äidinkie-
lellä tarjoaa ryhmäläisille mahdollisuuden sekä
jakaa että kuulla eri kieliä ja tarinankerronnan
tapoja. Kunnioittavan vuorovaikutuksen ra-
kentuminen monikulttuurisessa aikuisten ryh-
mässä ei ole aina itsestään selvää, koska muun
muassa kotimaiden väliset konfliktit vaikutta-
vat (jopa ylisukupolvisesti) suhtautumiseemme
toisiin kulttuureihin. Opiskelijaryhmässäkin
saattaa hyvin olla ihmisiä maista, jotka ovat
keskenään sodassa tai sotineet toisiaan vastaan.
Näin ollen toisten tarinoihin, kieleen ja kult-
tuuriin tutustuminen voi toimia hyvänä koh-
taamisen ja yhteyden rakentamisen siltana.

*Ahaa, nyt ymmärrän! On tärkeää osata sanoa ö.
Minä harjoittelen. Olipa kerran poika, joka oli ja käveli.
Hän istui puun alle lepäämään. Yhtäkkiä puun oksalla istui
pylly. Eikun siis PÖLLÖ! Ja sitten pylly sanoi... eikun siis
PÖLLÖ sanoi... Opettaja, nyt huomaan, on tärkeää osata
sanoa ö!*

– Muslum

Vinkkejä tarinankerrontakurssin aloittamiseen

Aloita tarinalla

Haluan aina aloittaa tarinankerrontakurssini tarjoamalla ryhmälle maistiaisena elävästä tarinankerronnasta. Valitsen usein ensimmäiseksi tarinaksi saksalaiselta tarinankertajalta kuulemani Lepakon tarinan, jonka ikiaikaisista versioista olen tehnyt omani. Lyhyesti tiivistäen tarina kertoo erilaisuuden hyväksymisestä ja oman identiteetin löytämisestä: Lepakko toivoo itselleen ystävää jakamaan öisiä seikkailujaan halki taivaankannen, ja lähtee innokkaana eläinten järjestämiin juhliin. Mutta sieltä hänet karkotetaan, koska hänellä on siivet. Lintujen juhlista hänet taas karkotetaan, koska hänellä on turkki ja hampaat. Eli hän ei tunnu kelpaavan mihinkään, kun ei ole eläin eikä lintu! Lopulta toiset lepakot tulevat lohduttamaan, pidetään kokous ja päätetään järjestää kaikkien juhlien juhlat, joihin kutsutaan ihan kaikki. *”Siivet tai siivetön, turkki tai turkiton, hampaat tai hampaaton, meillä kaikilla on paikkamme tässä universumissa.”* Taustalle heijastan kuvan lepakosta ja kysyn opiskelijoilta, mikä on lepakko kunkin omalla kielellä.

Niin kuin usein, niin viimeisimmällä kurssillakin tarina herätti vilkasta keskustelua, ja ryhmäläiset sanoittivat hyvin sen merkityksiä. Ensi hetkestä lähtien opiskelijat uskaltautuivat myös kysymään, jos eivät ymmärtäneet jotain kohtaa tarinasta. Uusia sanoja tuli paljon, vaikka tarina ei ole kovin pitkä, ja vaikka juonenkulkua oli heidän mukaansa helppoa seurata. Totesimme yhteisesti, että tarinan teema on hyvin yleismaailmallinen ja tärkeä.

Valitse siis jokin itsellesi tuttu tarina, sellainen, jonka muistat ulkoa ja josta pidät. Vaihtoehtoisesti voit lukea kirjasta jonkin innostavan ja keskustelua herättävän tarinan.

Tutustuminen kuvakorttien kanssa

Tykkään ohjata tutustumiskierroksen isojen valokuvakorttien avulla: jokainen valitsee yhden kuvan, joka kertoo jotain itsestä. Sitten esittämme kertomalla, miksi valitsi juuri sen kuvan, minkä valitsi. Näin pääsemme jo hiukan kerronnan äärelle, opimme jotain toisistamme – ja minä saan hiukan käsitystä opiskelijoiden kielitaidosta. Samalla kirjoitan itselleni muistiin jokaisen oman äidinkielen ynnä muuta mahdollista tietoa heidän harrastuksistaan, perheistään, jne...

Perustelevat tarinankerrontakurssin paikka kieliopinnoissa

Varsinkin aikuisopiskelijat kaipaavat vankkoja perusteluja siihen, miten eri taiteen keinoja hyödyntävät opetusmenetelmät auttavat kielen oppimista. Varaudu siis perustelevaan kurssia osana kieliopintoja, ja orientoidu siihen, että perusteluja tulee pitää pinnalla läpi koko kurssin. Itse olen valmistanut pienen diaesityksen, jonka kautta kerron, että tarinankerronta

- tukee lausumista
- rikastuttaa sanavarastoa
- kehittää ilmaisu- ja äänenkäyttöä
- rohkaisee elävöittämään omaa kerrontaa
- kehittää kuullun ymmärtämistä
- kehittää vuorovaikutustaitoja
- antaa kokemuksen kuulluksi tulemisesta
- rikastaa mielikuvitusta
- kehittää muistia
- kerryttää tarinavarantoa
- lisää ymmärrystä eri kulttuureista
- opettaa asioita suomalaisesta luonnosta

Lisäksi tavoitteena on lisätä opiskelijoiden opiskelumotivaatiota ja innostaa heitä lukemaan. Painotan vielä sitä, että tällä kurssilla kieliopin sijaan saamme keskittyä ilmaisuun ja uusien tarinoiden kuuntelemiseen ja kertomiseen.

Käytä puhetta tukevia menetelmiä

Opiskelijoiden kielitaito vaihtelee vuosittain niin ryhmä- kuin yksilötasollakin. Siksi on hyvä varautua selkokielen lisäksi erilaisten puhetta tukevien välineiden käyttöön. Hyvää kuvamateriaalia löytyy eri materiaalipankeista. Henkilökohtaisia ”aarreaittojani” ovat museo-kaupat, joista olen löytänyt erilaisia tarinankerrontaan sopivia välineitä kuten tarinapalapelit, tarinanopat eri teemoilla, taidekuvakortit, jne. Myös lautapeleissä, kuten Dixit, tulee mukana oikein käyttökelpoisia kuvakortteja.

Mieti, miten ohjeistat ja rajaat tarinatöskentelyä

Jotta kurssin sisältö konkretisoituisi alusta asti, pysähdymme heti ensimmäisillä kerroilla henkilökohtaisten tarinamuistojen äärelle. Pyydän jokaista kirjoittamaan omalla kielellään ylös kaikkia mahdollisia tarinoita, joita nousee mieleen. Sellaisia, joita on ehkä kuullut lapsena tai

koulussa. Omalla kielellä siksi, että tarkoitus on tuottaa tekstiä spontaanisti ja nopeasti sitä mukaa, kuin tarinoita tulvahtaa mieleen. Toivon heidän jatkavan työtä kotona, koska usein muistot alkavat nousemaan pintaan pienen alkusysäyksen jälkeen. Tarinoista syntyy yleensä paljon keskustelua ja havaintoja siitä, että vaikka tulemme eri puolilta maailmaa tunnemme samoja tarinoita. *”Meillä on toi sama, mutta hiukan eri!”* on tuttu huudahdus näiden tuntien aikana.

Olen tehnyt opiston tarinankerrontakursseilla sellaisen tietoisien valinnan, että en tarkoituksellisesti ohjaa osallistujia henkilökohtaisten elämäntarinoiden äärelle muuta kuin pinnallisesti tutustumismielessä. Tunnistaen riskit siihen, että ryhmäläisten mahdolliset traumaattiset kokemukset nousisivat pintaan ja näin ollen ryhmän käsiteltäviksi olen päättänyt, etten luotsaa toimintaa siihen suuntaan. Tavoitteemme on asetettu kielen oppimiseen ja vuorovaikutukseen sekä kulttuuriseen identiteettiin painottuen, enkä lähesty tarinankerrontaa tässä yhteydessä terapiamenetelmänä – vaikka sen terapeutista soisikin olevan. Toki, jos joku (ja kun joku opiskelija aina) henkilökohtaisia tarinoitaan jakaa, niiden äärelle pysähtytään. Elämäntarinoiden jakaminen opiskelijaryhmissämme voi olla voimakas kokemus ja aktivoida helposti pintaan ikäviäkin muistoja, joten näissä tilanteissa vaaditaan tietysti hienovaraisuutta ja kaunista luotsaamisen taitoa. Sadut taas kuuluvat kulttuuriseen tarinavarantoon ja niilläkin on kosketuspinta kunkin omaan elämään, mutta ne etäännyttävät sopivasti meitä ”joskus kauan, kauan sitten...” -maailmaan.

Tarinankertojaksi voi oppia!

Itselläni on se etu, että olen saanut toimia tarinankertojan ammatissa jo pitkään ennen näiden kurssien aloittamista. Minulle on kertynyt melko laaja tarinavaranto ja pystyn tunnistamaan opiskelijoiden tarinoista tuttuja elementtejä ja tarttumaan niihin. Esimerkiksi kun ensimmäisen kerran mainittiin venäläisten ja ukrainalaisten tarinoiden Baba Jaga -hahmo, muistin useita tarinoita hänestä. Käytimme reilun tovin aikaa siihen, että etsimme koko ryhmällä tietoa Baba Jagasta, hänen ulkomuodostaan, liikkumistavastaan jne. Ja samalla nimesimme eri maiden tarinaperinteestä löytyviä vastineita Baba Jagalle. Oli todella hauska seurata, kuinka ukrainalaiset ja venäläiset opiskelijat pitivät yhdessä huolta siitä, että tästä hahmosta rakentuisi muille juuri oikeanlainen kuva. Itse ker-

roin suomalaisesta Syöjättärestä, joka jossain mielessä muistuttaa Baba Jagaa. Näin syntyi yhteinen kohtaamisen tila. Vastaavia esimerkkejä nousee mieleeni useita, ja se on kurssin suola. Yleensä jaoin ryhmäläisille tarinoita ammentuen pääasiassa suomalaisesta perinteestä. Näin he saivat tehdä pieniä sukelluksia nykyisen kotimaansa kulttuuriperintöön.

Sinun ei tarvitse olla harjaantunut, ulkomuistista tarinoita sujuvasti suoltava kertoja. Riittää, että olet kiinnostunut niin suomalaisista kuin eri kulttuurien tarinoista ja muusta aineettomasta kulttuuriperinnöstä. Etsiessäsi sopivia tarinoita opiskelijoille jaettavaksi tulet samalla kerryttäneeksi omaa tarinavarantoasi. Ja ennen kuin huomaatkaan, olet tarinankertoja! On yhtä arvokasta lukea tarinoita kirjoista, mutta elävässä tarinankerronnassa on niin paljon hyviä puolia, että sitä kannattaa harjoitella.

*”Siivet tai siivetön,
turkki tai turkiton,
hampaat tai hampaaton,
meillä kaikilla on
paikkamme tässä
universumissa.”*

Menetelmiä tarinankerrontakurssilla

Tarinapiirit

Tarinapiiri on osoittautunut toimivaksi ja vuorovaikutusta parhaiten tukeväksi toimintatavaksi tarinoita jaettaessa. Työskentelemme alusta asti pääsääntöisesti piirimuodostelmassa, välillä isossa ja välillä pienemmissä piireissä. Piirissä olemisen tiedetään olleen ihmiselle luontaista jo aikojen alusta lähtien: nuotiolla on kokoonnuttu piiriin ja erilaiset neuvonpidot ja heimojen asioiden selvittelyt on tehty piirissä istuen. Piiriasettelussa olemme kaikki tasavertaisessa asemassa toisiimme nähden, kaikki näkevät toisensa eikä kukaan ole kenenkään yläpuolella. Myös hiljaa oleminen ja kuunteleminen on osallistumista. Läsä oleva kuunteleminen on helppoa toteuttaa ja ilmentää piirissä, puhuja saa toisten katseista ja kuuntelemisesta turvallisen ja kannattelevan tunteen, edellyttäen tietysti, että kaikki tuntevat olonsa ryhmässä turvalliseksi.

Esimerkkejä tarinapiirien aiheista:

Minkälaisia tarinoita muistat kuulleesi lapsesta asti, ehkä kotona tai koulussa?

Minkälaisia leikkejä ja pelejä muistat lapsuudestasi? Missä ja kenen kanssa leikitte?

Tuo mukaasi jokin itsellesi merkityksellinen esine, jotain mihin liittyy muistoja. Tarinapiirissä jaamme näitä tarinoita ja katsomme toistemme tärkeitä esineitä.

Miten teidän kulttuurissanne tai kodissanne huomioidaan keskikesän (juhannuksen) aikaa? Entä muita juhlia, esim. vuoden vaihtumista?

Minkälaisia rituaaleja liittyy hää- tai hautajaistilaisuuksiin? Miten pukeudutte? Minkälaisia musiikkia soitetaan tai lauletaan? Mitä syödään?

Tarinapiirityöskentelymme etenee yleensä niin, että aloitamme ensin itsenäisellä muistelulla. Kukaan pohtii ehdotettua aihetta itsekseen ja tekee ehkä muistiinpanoja itselleen. Sitten muodostamme pieniä piirejä, jotta kaikki pääsevät ääneen. Minä kiertelen tilassa ja kirjoitan taululle koko ajan sanastoa sen mukaan, kun kuulen ryhmässä jonkun pohtivan, miten jokin asia ilmaistaan suomen kielellä. Lopuksi yleensä asetumme vielä isoon piiriin, jossa jaamme huomioita ja herkkuisimpia tarinoita ryhmistä. Samalla käymme läpi taululle kertynyttä sanastoa, ja opiskelijat kirjoittavat sanoja tai sanontoja muistiin.

Lapsuuden leikit ja pelit

Usein tarinapiirit myös inspiroivat pidempikestoisen työskentelyn äärelle. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii lapsuuden leikkien ja pelien muistelu. Oikeastaan jokaisen ryhmän kanssa teema on jatkunut ja inspiroinut meitä mm. lähtemään ulos pelaamaan näitä pelejä. Pelejä, joita moni meistä ei ole muistanut ehkä vuosikymmeniin. Parasta on, että ihmiset ympäri maailman vaikuttavat leikkivän samoja leikkejä. Toki asuinpaikat ja ennen kaikkea ympäröivä luonto ovat määrittäneet sitä, minkälaisena versiona peliä tai leikkiä on toteutettu. Esimerkiksi piiloleikkiä on ympäri maailmaa leikitty milloin suurkaupungin vilskeessä, sisällä sodan runtelemisissa tiloissa tai metsissä ja vuorilla. Ihminen, ja erityisesti lapsi, sopeutuu ympäristöönsä uskomattoman taitavasti.

Tästä kuulapelistä on monenlaisia versioita ja pelityylejä, mutta sen verran tuttu tämä oli kaikille, että pääsimme heti yhdessä pelaamaan.

Kaikkien tuntemia pelejä ovat olleet lisäksi ainakin erilaiset marmorikuulilla pelattavat pelit, twist-kuminauha, hyppynaruleikit ja erilaiset pallopelit. Mielenkiintoinen ja hurja tuttavuus itselleni on ollut peli, jossa kolme pelaajaa muodostaa kävelevän ”norsun” jonka selkään toiset hyppäävät yksi kerrallaan, kunnes norsu romahtaa. Tätä emme ymmärrettävästä ole uskaltaneet kokeilla, mutta olen nähnyt pelistä videoita ja moni opiskelija on muistellut pelanneensa tätä kyseistä, hyvää fyysistä voimaa tarvitsevaa peliä todella paljon nuorena. Vastapainona tälle pelille mainittakoon vielä peili (tai ”peilissii”, kuten kuulee usein sanottavan), joka on ollut melkein kaikille tuttu – samoin kuin muuten rosvo ja poliisi -leikkikin.

Keppihevosten kanssa touhuamiseen liittyy usein myös kädentaitojen harjoittaminen. Metsässä keppareilla ratsastaminen on seikkailun ohessa mitä parhaita liikuntaa samalla, kun lähimetsät tulevat tutuiksi. Kuvissa muutama tyttäreni valmistamista keppareista, joita saimme lainata.

Tutustutan opiskelijat myös varsin suomalaiseen lasten ja nuorten harrastukseen, eli keppihevosilla ratsastamiseen ja kisaamiseen. Aikuisopiskelijoissa herättää suurta hämmästyä ja samalla myös ihastusta se, että lasten leikissä voi kehittyä maailmanmestaruustason kilpailijaksi!

Vuotuisjuhliin tutustuminen

Vaihdamme kurssilla tarinoita eri kulttuureissa vietettävistä juhlista ja tutustumme suomalaiseen perinteeseen erityisesti sen mukaan, mihin ajankohtaan kurssi sijoittuu. Lukuvuonna 2024–25 kurssien aikana juhlittiin Kalevalan ja suomalaisen kulttuurin päivää, vappua, sekä jo ennakkoon keskikesän juhlaa eli juhannusta. On aina mielenkiintoista kuulla, miten eri kulttuureissa huomioidaan vuodenkiertoon liittyviä juhlia. Nimittäin esimerkiksi **vappuhan** ei ole vain suomalainen juhla, ei todellakaan! Pyhän Valburgin mukaan nimettyä juhlaa vietetään ympäri maailman, joissain maissa (esim. Saksa ja Iso-Britannia, erityisesti Skotlannissa belltanen vietto) polttaen tulia pahojen henkien karkottamiseksi ja joissain maissa (Senegal, Italia, Amerikka, Suomi) työväen juhlanä. Tosin Suomessakin vapusta on tullut ehkä enemmän

opiskelijoiden juhlaa, ja sitäkin riittää 1–2 viikkoa putkeen. Tarinankerrontakurssilla jaoimme tarinoita ja muistoja vapun ajan vietosta eri maissa. Sitten perehdyimme suomalaiseen vapunviettoon videoiden, laulujen (Chydeniuksen Kalliolle, kukkulalle), munkkien maistamisen ja serpentiinin puhaltamisen harjoittelun kautta.

Tekniikka haltuun!

Samalla tapaamiskerralla juttelimme myös keskikesän eli meillä **juhannuksen** perinteistä. Keskustelimme kukkaseppeleiden valmistamisesta ja saimme kuulla, että Ukrainassa laskeaan juhannuksena voikukkaseppeleet virran vietäväksi. Uskotaan, että yön aikana se kulkeutuu tulevan puolison luokse. Ja myös siellä poltetaan kokkotulta, tosin ilmeisesti melko matalaa sellaista, koska kaverin kanssa hypätään käsi kädessä sen yli ja varmistetaan näin terveyttä tulevalle vuodelle.

Kalevalan ja suomalaisen kulttuurin päivän tietämällä pidin pienen esitelmän Kalevalan synnystä ja Lönnrotista. Opettelimme hieman kalevalamittaisen runouden sääntöjä ja esitin, miten näitä runoja laulettiin. Opiskelijat lähtivät laulamaan runolaulua täysin rinnoin, laulu raikui käytävillä niin että sitä ihmeteltiin ympäri taloa. Lauloimme vuorolauluna mm. kanteleen syntytarinan ja muutamia lyyrisiä runoja tutustuen kalevalamittaan kieliopin ja tyyllitelyn näkökulmasta.

- Urukilaiset kävivät Jumalien luo valittua Gilgameshistä.
- Jumalat loivat Enkidu, joka armun jumalattaren luoma primitiivinen mies. Hän asui luonnossa ja söi ja joi eläinten kanssa kuin hän olisi yksi heistä, vartalovahva ja karvainen.

Opiskelija pitää esitelmää Gilgameshistä.

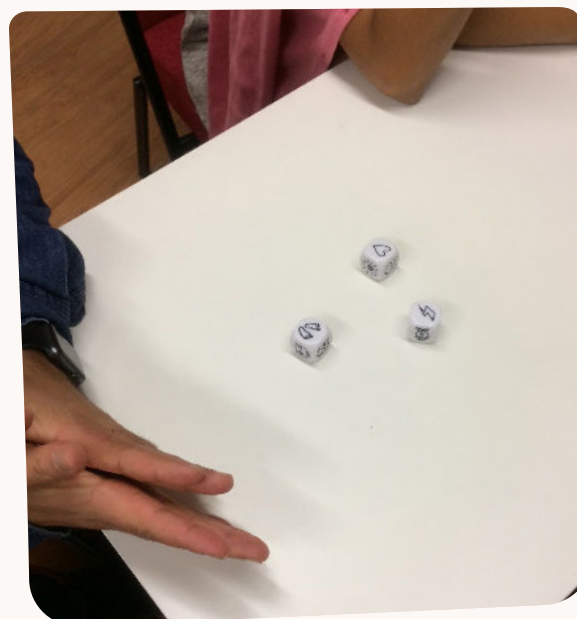

Samalla keskustelimme eri maiden kansalliseepoksista ja uskon monella heräkkeen kipinän etsiä lisää suomalaisen perinteeseen liittyviä satuja ja tarinoita luettavakseen. Ainakin yksi opiskelija hankkikin jo kurssimme aikana itselleen suomalaisia taruolentoja käsittelevän kirjan, ja moni kyseli mille kaikille kielille näitä erilaisia kirjoja on käännetty. Opiskelijat jakavat mielellään tarinoita omien maiden eepoksista, mutta kaikki eivät välttämättä edes tiedä, onko heidän kansallaan omaa eeposta. Tarinankerrontakurssin aikana on hyvä tilaisuus perehtyä siihenkin asiaan.

Keskustelimme kukkaseppeleiden valmistamisesta ja saimme kuulla, että Ukrainassa lasketaan juhannuksena voikukkaseppeleet virran vietäväksi. Uskotaan, että yön aikana se kulkeutuu tulevan puolison luokse.

Tarinakortit, tarinanopat, tarinapalapelit, ym. välineiden käyttö

Toiminnalliset menetelmät inspiroivat opiskelijoita ja tuovat vaihtelua oppitunteihin. Tarinankerrontakurssille osallistuvat ovat jo opintojensa aikana tottuneet erilaisten oppimista tukevien menetelmien käyttöön, joten näissä ryhmissä on jo lähtökohtaisesti hyvä tekemisen meininki. Opettajana onkin hauskaa kokeilla itsellenikin uusia välineitä ja menetelmiä. Muissakin opetusaineissa käytettävät tarinanopat ja kuvakortit ovat käytössä usein, mutta sen lisäksi pyrin tuomaan mukaan uusiakin välineitä ainakin kokeiluun.

Metsässä tarinoiminen

Luokahuoneesta poistuminen tuo vaihtelua ja on omiaan rentouttamaan jutustelua. Erityisesti metsässä kulkeminen ruokkii mielikuvitusta, ja ympäristö inspiroi tarinoiden äärelle kuin itsestään.

Metsäretkellä tutustumme myytteihin eri puista ja linnuista ja yleensä myös jaan kyykäärmeen syntytarinan. Kerroin myös rantakäärmeestä ja siitä, miten ja miksi sitä on kutsuttu meillä haltiakäärmeeksi. Ukrainassa on ollut samanlainen tapa pitää hyvää huolta pihapiirissä asuvasta haltijakäärmeestä, koska sen ajateltiin olevan siunaus talolle. Söihän se tuhoeläimet ja varmisti näin, että kellarissa säilöttävä ruoka säästyi talon väellä. Harjoitteleimme loitsuja metsän suojelemiseksi ja laulamme mieleen nousevia lauluja. Samalla maistelimme kuusenkerkkiä tai muita metsän antimia kuten mustikoita, riippuen kurssin ajankohdasta.

Tarinoita ja myyttejä suomalaisista linnuista

Yksi isompi kokonaisuus kurssilla liittyy tarinoihin ja myytteihin linnuista. Katsomme

kuvia ja kuuntelemme lintujen ääniä samalla kun kerron, minkälaisia uskomuksia ja tarinoita mihinkin lintuun Suomessa liittyy. Tämä on omasta mielestäni yksi herkullisimmista ja inspiroivimmista aiheista jaettavaksi eri maista kotoisin olevien ihmisten kanssa. Kuinka kiehtovaa onkaan huomata, miten saman kaltaisia uskomuksia meillä on ympäri maailman – ja yhtä kiehtovaa on toki sekin, kuinka jonkun linnun ilmestyminen saattaa ennustaa aivan päinvastaista asiaa maasta riippuen. Esimerkiksi korppi, joka on tarinaperinteessä tärkeä viestin viejä ennustaa hyvin monenlaisia asioita: Suomessa jos korpit lentävät talon ylitse, se tietää riitelyä. Jos ne tulevat pihalle, pidetään sitä varmana merkinä jonkun kuolemasta. Intiasa taas korpin tuleminen talolle tietää vieraita. Joissain maissa kuolleet muuttuvat korpeiksi ja suojelevat eläviä, meillä taas naakkojen kerrotaan olevan edesmenneiden rovestien sieluja. Pöllö, joka on saduissa usein se, jolta kysytään neuvoa, on monissa maissa hyvin pahojen asioiden ennustaja. Tunisiassa kerrotaan tarinaa pöllönaisesta, joka nappaa mukaansa pimeässä yksin kulkevat lapset (mistä syystä siellä usein edelleenkin asetetaan lävikkö oven pieleen suojelemaan, koska nimenomaan sillä esineellä on

tällainen voima). Pöllönaisen tarina muistuttaa pohjoismaissa yleistä tarinaa näkistä tai vesihevosesta, siinä on samanlaisia selkeästi lapsia suojelemaan tarkoitettuja elementtejä. Pelottavia hahmoja ja olentoja keksittiin, jotta lapset eivät uskaltaisi mennä esim. metsään tai järven rannalle yksin. Tiedätkö muuten sinä, miksi haarapääskyn pyrstö on sellainen kuin on? Tai miksi metsolla tai taivaanvuohella tai joutsenella on sellainen ääni kuin sillä on?

Opiskelijoiden palaute tarinankerrontakurssista on ollut hyvin positiivista. He kertovat nauttineensa toisten tarinoiden kuuntelemisesta ja oppineensa paljon uutta sanastoa ja lausumista. Tarinoiden ulkomuistista opetteleminen on koettu hyödylliseksi ja ilmaisua kehittäväksi. Se on auttanut kehittämään puheen tauottamista ja ymmärrettävyyttä. Erityisen mielekkääksi on koettu se, että tällä tavalla on syvennetty tietoa suomalaisesta luonnosta ja perinteistä hauskalta tavalla.

Erityisen mielekkääksi on koettu se, että tällä tavalla on syvennetty tietoa suomalaisesta luonnosta ja perinteistä hauskalta tavalla.

Lastenohjaajaopiskelijoiden kanssa tutustumme mm. varjoteatteriin osana sanallisen ja kehollisen kokemuksen ja ilmaisun kurssia.

TARINANKERRONTA KASVATUS- JA OHJAUS- ALAN OPISKELIJOIDEN OPETUKSESSA

Kasvatusalalla kuulee jopa mantranomaisesti toistettavan sitä, että nykylapset eivät jaksaisi keskittyä mihinkään ja ovat kovin lyhytjänteisiä tekemisissään. Riskinä on se, että jos aikuinen uskoo tähän, hän alkaa toteuttaa uskomustaan ja tarjota lapsille vain lyhyttä keskittymistä vaativaa tekemistä ja tuokioita. Mikäli joku huolestuu lasten keskittymiskyvyn puutteesta, tulisi sitä nimenomaan alkaa harjoituttamaan säännöllisesti. Kokemukseni mukaan nimenomaan tarinat ovat loistava työkalu tähän. Aikuiset pitää opettaa uudelleen uskomaan lasten kykyyn keskittyä ja lähtökohdan tulee olla se, että aikuinen itse jaksaa keskittyä.

Edellä kuvailemani tarinankerrontakurssi on osa vapaan sivistystyön koulutusta. Pääasiassa opettajan työni opistolla painottuu kuitenkin kasvatusta ja ohjausalaa opiskelevien opettamiseen, ja nimenomaan tulevien lastenohjaajien opettamiseen. Opiskelijat valmistuvat kasvatustalan ammattilaisiksi pääasiassa varhaiskas-

vatuksen ja esiopetuksen toimintaympäristöihin sekä seurakuntien perhetyöhön. Lisäksi lastenohjaaja voi työskennellä myös kouluikäisten lasten ja perheiden kanssa. He ovat siis tavallaan aitiopaikalla tukemassa ja kehittämässä varhaiskasvatuksen kenttää niin, että aineeton kulttuuriperintö säilyy ja vahvistuu osana usein hyvinkin monikulttuuristen lapsiryhmien toimintaa.

Siinä kun suomenopiskelijoiden kursilla painotetaan uuden kielen oppimista tukevia elementtejä, ammatillisen koulutuksen lastenohjaajaopiskelijoille taas painotan kulttuuriperinnön ja kestävä kehityksen näkökulmia nojaten varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja tutkinnon perusteisiin. Parhaillaan voimassa oleva varhaiskasvatussuunnitelman perusteet määrittelee oppimisen alueet, jotka kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Ne on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi:

- Kielten rikas maailma
- Ilmaisun monet muodot
- Minä ja meidän yhteisömme
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
- Kasvan, liikun ja kehityn

Sellainen pedagoginen toiminta, joka yhdistelee ja soveltaa oppimisen alueita mahdollistaa asioiden laaja-alaisen tarkastelun. Oman kokemukseni mukaan tarinoiden keksimisen, kertomisen ja kuuntelemisen avulla pystymme vastaamaan kaikkiin oppimisen alueisiin ja yhdistämään niitä eri toiminnoissa mitä mainioimmin. Samalla vastaamme yhteiskuntamme suureen ja aiheelliseen huoleen lasten lukutaidon heikkenemisestä, kun innostamme lapset kirjojen ja tarinoiden maailmaan.

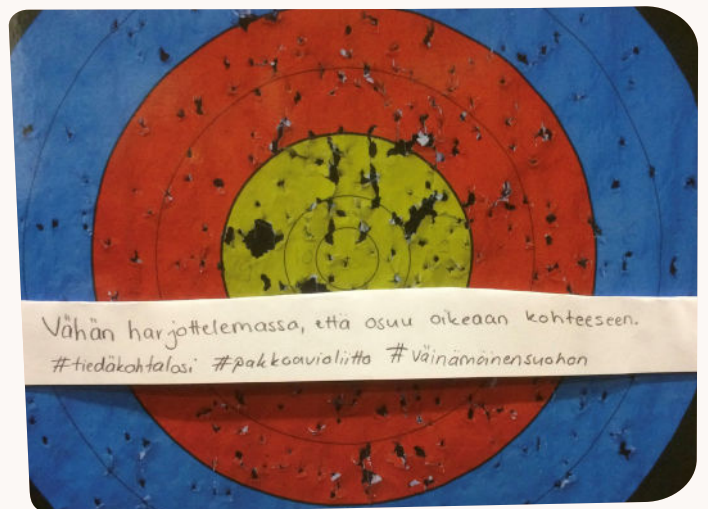
Opetukseni painottuvat ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoihin. Draaman menetelmät, tarinankerronta ja esimerkiksi improvisaatioharjoitukset ovat oleellinen osa työskentelyämme niin luovan ilmaisun kuin sanallisen ja kehollisen ilmaisun kursseilla.

Aikuiset pitää opettaa uudelleen uskomaan lasten kykyyn keskittyä ja lähtökohdan tulee olla se, että aikuinen itse jaksaa keskittyä.

Hyödynnän omaa kansanperinteiden tuntemustani mm. prosessidraamoissa. Ohjaan opiskelijoita draamatyöskentelyssä yleensä ikätoisesti, eli aikuisina. Näin tapahtumat saavat kulkea mihin suuntaan tahansa, eikä kenenkään tarvitse rajoittaa ilmaisuaan murehtien siitä, että sen tulisi olla lapsille sopivaa. Aina työskentelyn purkamisen jälkeen käymme läpi kaikki vaiheet pohtien, miten tarinaa voisi käsitellä leikki-ikäisten lasten kanssa. Esimerkiksi Kalevalan tarinoista Väinämöisen ja Joukahaisen kilpalaulanta sopii käsittelemään sitä, miten voisimme ratkaista vastaavia tilanteita ilman, että niistä kehkeytyisi niin vakava riita. Opiskelijoiden kanssa kuljetamme tarinaa käsittelemään Ainon kohtaloa ja ratkaisua, mikä hyvin usein johtaa syviin keskusteluihin mm. naisten asemasta ja tasavertaisuudesta ennen ja nyt.

Lastenohjaajaopiskelijoiden varjotyöpajassa luotiin mm. Metsänhaltija-hahmoja.

Ainon tekemä "somepostaus" liittyen prosessidraamatyöskentelyymme.

Työskentely metsässä, tarinapolku

Opiskelijoilla on opintojen aikana luonto- ja eräoppaana toimivan opettajan, Niina Heikkilän luotsaamaa luontokasvatusta ja uskallan väittää, että sen merkitys nousee vuosi vuodelta. Miten liikumme luonnossa huomioiden luonnon monimuotoisuuden, ja miten ensinnäkin huomamme luonnon monimuotoisuuden, ja minkälaisia taitoja tarvitsemme selvittääksemme luonnossa... esimerkiksi näitä asioita opiskelijoiden kanssa käydään läpi samalla kun heille tarjotaan eväitä ohjata lasten luontokasvatusta. Näin opiskelijat oppivat käyttämään luontoa monipuolisesti oppimisympäristönä, luontoarvoja kunnioittaen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ([Varhaiskasvatus-suunnitelman perusteet 2022](#)) määrittelemät tavoitteet ympäristökasvatukselle on mielekkäästi toteutettavissa yhdistämällä eri osa-alueita toisiinsa. Tässä lyhyt lainaus:

Ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestävää elämäntapaa. Ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön puolesta. Lähiluonto sekä rakennettu ympäristö ovat sekä oppimisen kohteita että oppimisympäristöjä. Luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

retkeily sekä ympäristön tutkiminen ovat tärkeä osa varhaiskasvatusta. Myönteisten kokemusten kautta lapsi oppii nauttimaan luonnosta ja lähiympäristöstä ja hänen ympäristösuhteensa vahvistuu. Luonnon ilmiöitä havainnoidaan eri aistein ja eri vuodenaikoina. Niistä keskustellaan ja niitä tutkitaan. Samalla opetellaan ympäristöön liittyvien käsitteiden käyttöä. Eri kasvi- ja eläinlajien tunnistamisen harjoittelu vahvistaa luonnon tuntemusta. Lasten kanssa opetellaan etsimään tietoa heitä kiinnostavista asioista. Luonto voi olla myös esteettisen kokemuksen ja rauhoittumisen paikka. Lapsia ohjataan kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä.

Lastenohjaajaopiskelijoiden lähimetsään rakentamia hiidenväen koteja. Aikuisellakin lähtee mielikuvitus laukkaamaan, kun etsitään ja jaetaan tarinoita siitä, miten alun perin pyhää paikkaa tarkoittanut hiisi vaihtui tarkoittamaan olentoa nimeltä hiisi... ja kuinka se sitten oli synnyttämässä maailmaan ensimmäisen kyykäärmeen...

Pyrin omilla kursseillani kannustamaan opiskelijoita tutkailemaan ja perehtymään myytteihin ja tarinoihin, ja rakentamaan lapsille sopivia kokonaisuuksia niihin liittyen. Esimerkiksi puihin, metsään ja järviin tai meriin liittyvistä haltijoista ja suojelijoista löytyy herkullisia tarinoita, joiden kautta voidaan tukea lapsen ja ohjaajankin luontosuhdetta. Opiston ympäristössä on hyvin monimuotoista metsää kallioisine alueineen, ja se tarjoaa upean mahdollisuuden kokea konkreettisesti luonnon inspiroiva ja mielikuvitusta rikastava vaikutus. Aivan kuten suomen kieltä opiskelevien maahan muuttaneiden opiskelijoiden kanssa, niin myös lastenohjaajaopiskelijoiden kanssa siirrymme jakamaan tarinoita metsään aina kun se sopii muuhun ohjelmaan tai kelit sekä varustus antavat myöden. Opiston lähimetsään on myös ympäristökasvatuskurssin opettajan toimesta rakennettu

osallistava ja tarinallinen luontopolku, johon kannustamme opiskelijoita ja vierailijoita tutustumaan.

Tarinapolku lapsille lähimetsässä

Yksi parhaita tapoja saada kokemusta sekä elävästä tarinankerronnasta että lasten ohjaamisesta syntyi, kun toteutimme opiskelijoiden kanssa tarinapolun yhteistyöpäiväkotimme lapsiryhmälle. Tarinapolku oli ”sanallinen ja kehollinen kokeminen ja ilmaisu” -kurssin loppuhuipentuma, jota ennen teimme ryhmän kanssa paljon kehollisia harjoituksia ja ilmaisuharjoituksia yleensäkin. Lopulta keskityimme elävään tarinankerrontaan ja harjoittelimme tarinoita ulkomuistista kerrottavaksi. Erilaisten harjoitteiden avulla vanhoihin, monelle jo tuttuihin eläintarinoihin lisättiin kuvailua ja yksityiskohtia. Sitten harjoittelimme äänenkäyttöä ja niksejä muistamiseen. Opiskelijat tutustuivat erilaisiin tarinoihin ja harjoittelivat kertomaan niitä toisilleen. Työskentely eteni näin:

Opettaja (eli tässä tapauksessa minä) otti **yhteyttä päiväkotiryhmän varhaiskasvatuksen opettajaan** ja sopi ajankohdasta sekä siitä, että

lapset jaettaisiin valmiiksi viiteen ryhmään. Kunkin ryhmän mukana tulisi kulkea oman tutun ohjaajan. Sovittiin kellonajasta ja tapaamispaikasta ym. käytännön asioista.

Opiskelijat jaettiin 3–4 hengen ryhmiin ja **kunkin ryhmä sai oman tarinan valmistukseensa.**

Päätin itse ryhmäjaon koska tunsin jo ryhmän dynamiikkaa ja halusin varmistaa jokaiselle turvallisuutta ja tilaa tarjoavan porukan työskennellä. Halusin, että itseään aremmin esiin tuovat persoonat eivät jäisi vahvempien jalkoihin – ja toisaalta halusin turvata rohkeampien esiintyjien mahdollisuuden heittäytyä tekemään täysin rinnoin. Ainakin tällä kertaa tämä taktiikka osoittautui oikein toimivaksi, sillä jokainen ryhmä pääsi työskentelyn makuun nopeasti ja ilmeisen motivoituneena.

Ryhmät tutustuivat heille annettuihin **tarinoihin**, joita olivat:

1. Käki ja Närhi
2. Ketun valkoinen hännänpää
3. Kettu huijaa kalastajaa
4. Miksi karhulla on töpöhäntä?
5. Karhu ja muurahainen

Kerronnan harjoitteleminen ja esittämistä-vasta sopiminen: ryhmä sai vapaat kädet sen suhteen, miten he tarinan lapsille kertoisivat. Joissain tarinoissa oli dialogia, joissain paljon fyysistä toimintaa, jne., ja ryhmän piti ratkaista, toteutettaisiinko tarina pelkästään kertoen vai myös näytellen tai jollain muulla tavalla.

Kerrontapaikan etsiminen metsästä oli tärkeä vaihe. Katsoimme ensin yhdessä alueen, jonka sisältä kukin ryhmä etsi omaan tarinaansa sopivan ympäristön. Paikan tuli olla sellainen, että siihen oli turvallista päästä ja että siinä oli turvallista eläytyä tarinankerrontaan. Samalla tuli huomioida välimatka toisiin pisteisiin, koska ne eivät saaneet olla liian lähellä äänien kuuluvuuden ja lasten keskittymisen takaamisen kannalta – mutta toisaalta välimatkaa kuljettavaksi ei saanut olla liikaakaan, jotta pisteiden vaihdot tapahtuisivat näppärästi ja kohtuullisessa ajassa. Oli tärkeää myös katsoa kulkeminen niin, että osallistujat eivät sotke tarpeettomasti luonnon herkkiä sammalmättäitä tai jäkäliä. Paikat vaihtuivat joillain ryhmillä muutamaan otteeseen, ja se myös vaikutti lopullisiin päätöksiin siitä, miten tarina lopulta kerrottaisiin. Tärkeää oli suunnitella sekin, mihin kuulijat asetettaisiin niin, että kaikilla on mahdollisuus katsekontaktiin kertojan kanssa.

Harjoittelimme metsässä niin, että kaikki ryhmät pääsivät näkemään toistensa tarinat ja antamaan palautetta.

Lapset tulivat aamulla sovittuun aikaan ja juttelimme heidän kanssaan ensin metsässä liikkumisesta ja siitä, että kyykkäärmeet ovat juuri

lähteneet liikkeelle. Kerroin heille entisaikojen tavoista karkottaa loitsuilla käärmeitä ja muistutimme siitä, että kyyt ovat rauhoitettuja. Sitten opettelimme loitsun ja tömistelimme maata ennen liikkeelle lähtöä.

Opiskelijat ohjasivat ryhmät ensimmäiselle tarinapisteelle. Olimme etukäteen harjoitelleet siirtymiset ja kellottamisen, ja kaikki sujui oikein hyvin, kun yksi tarinankertojista opasti lapset ohjaajineen aina seuraavalle pisteelle. Kertojat ottivat lapset vastaan ja ohjeistivat heidät paikoilleen kuuntelemaan. **Jokaisessa pisteessä oli myös aikaa jututtaa lapsia ja mahdollisuus tukea heidän sanallista ilmaisuaan.**

Lopuksi kokoonnuimme samaan paikkaan mistä aloitimme. Lasten ja heidän ohjaajiensa kanssa kävimme lyhyehkön juttutuokion tarinoista, emme halunneet pidätellä heitä enää kauaa koska he olivat jo niin pitkään keskittyneet kuuntelemaan. Myöhemmin sain päiväkodista viestillä palautetta, että aamupäivä oli ollut todella elämyksellinen ja inspiroiva paitsi lapsille niin myös aikuisille. Tarinoiden äärellä oli jatkettu vielä pitkään retken jälkeen. Myös tulevalle lukuvuodelle toivottiin samanlaista yhteistyötä.

Opiskelijat kokivat työskentelyn erittäin antoisana ja opettavaisena. Moni kommentoi sitä, kuinka luontevaa tarinan kertominen ja eläytyminen on, kun kuulijoina ovat lapset. He saivat paljon energiaa siitä, kuinka hienosti lapset eläytyivät ja inostuivat tarinoista. Samoin he kokivat tärkeäksi nähdä, että lapset kyllä todellakin jaksavat keskittyä, kun vaan he itse jaksavat ja osoittavat nauttivansa työskentelystä. Myös ympäristön luon-

to näyttäytyi tämän jälkeen uudenaikaisena, niin aikuisille kuin lapsillekin. Opiskelijat kertoivat, kuinka lapset tarinan jälkeen varoivat astumasta muurahaisten kulkemalle polulle ("murkkujen moottoritie", kuten joku lapsista totesi) ja bongasivat tarkkaan minkälaisia lintuja aamupäivän aikana kuulumme tai näimme. Opiskelijat olivat myös innoissaan siitä, kuinka loistava menetelmä tämä on nimenomaan lasten sanallisen ilmaisun tukemiseen, sillä keskustelut tarinoiden välissä ja lopuksi olivat varsinaisia helmiä.

Vinkkejä tarinoiden ulkomuistista kertomisen harjoitteluun

Nykyään, kun tiedon löytäminen on niin nopeaa ja helppoa, emme opettele paljoakaan asioita ulkomuistista (paitsi erilaisia salasanajoja ja koodeja, niitä kyllä riittää!). Niinpä ajatus tarinoiden kertomisesta ilman kirjaa voi tuntua alkuun jännittävältä. Tilannetta voi helpottaa se, että keskittyä ajatukseen itse tarinan tärkeydestä. Eli sinä et ole esittämässä monologia tai stand upia, vaan sinä olet välittämässä tarinan, jonka olet valinnut juuri tähän hetkeen ja tilanteeseen. Tarinoiden jakamisella silmästä silmään on lukuisia positiivisia puolia, joista ehkä tärkeimpänä haluan nostaa tähän sen, että olemalla katsekontaktissa kuulijoihin kertoja pystyy reagoimaan näiden tunnetiloihin ja energiaan. Tällöin hän pystyy säätämään tarinan tempoa, äänenkäyttöään, eläytymistään, jne. huomioiden kuulijoiden energiatason. Samalla kuulijat pystyvät seuraamaan esteettömästi kertojan sanatonta ilmaisua kuten ilmeitä ja eleitä. Tämä on erityisen tärkeää tietysti silloin, jos

kuulijoiden kanssa ei ole sujuvaa yhteistä kieltä. Kannustan siis ehdottomasti kokeilemaan tarinointia ulkomuistista

Kun olet löytänyt tarinan, jonka haluat kertoa, niin:

- Puhu tarinaa ääneen, niin että itsekkin kuulet sanat.
- Opettele tarinan runko. Sitten laita paperi pois ja ala kertomaan tarinaa ääneen niin kuin sen muistat.
- Rentoudu ja kerro tarinaa yhä uudestaan omaan suuhusi sopivin sanoin ja omalla tyyllilläsi. Oma persoonasi ja esimerkiksi murteesi saa tulla esiin.
- Yritä nähdä kuvia mielessäsi, tällöin on muistaminenkin helpompaa. Tarinan tapahtumat kannattaa myös kuvitella johonkin itselle tärkeään paikkaan.
- Etsi tai kirjoita itse tarinoita, jotka ovat loogisia ja yksinkertaisia ja joista SINÄ PIDÄT.
- Muista, että tämä on nyt sinun tarinasi. Joka kerta kun kerrot tarinaa, se muotoutuu ja se muuttuu. Se muuttuu erityisesti kuulijoiden mukaan.
- Elävöitä tarinaa käyttämällä kasvojesi, käsiäsi, kehonkieltä, ääntäsi.
- Katso kuulijoita, ole itse läsnä ja HALUA kertoa juuri tämä tarina.
- Jos tarina on pitkä, kirjoita itsellesi apusanoja paperille. Se luo turvaa ja auttaa rentoutumaan. Muista kuitenkin, että joidenkin yksityiskohtien unohtaminen ei haittaa, sillä kyseessä on ELÄVÄ tarinankerronta, ja siinä saattaa tapahtua mitä vaan.

*Siin' oli
ongella olija,
aina siimalla
asuja,
käeksellä
kääntelijä.*

AINEETON KULTTUURIPERINTÖ OPISTON YHTEISISSÄ TAPAHTUMISSA

Saamamme hankerahoitus mahdollisti paitsi tämän kirjoitustyön niin ennen kaikkea uudenlaisten vuotuisten tapahtumien suunnittelun ja rakentamisen opistollemme. Esimerkkeinä näistä esittelen vuosikelloomme nyt vakiintuneet Kalevala-viikon ja kekrin vieton. Näistä aiheista löytyy nyt PowerPoint-esitys, joka on kaikkien opettajien saatavilla helpottamaan aiheiden käsittelyä oman ryhmän kanssa.

Kalevala-viikko

Omien juurien ja esimerkiksi eeposten tunteminen tukee kulttuurista identiteettiämme. Useiden maiden eepoksia on kirjoitettu runomuotoon ja niitä on laulettu, aivan kuin Suomen kansalliseeposta Kalevalaakin. Koska suomalaistenkin suhde Kalevalaan tuppaa olemaan melko etäinen, oli hauskaa lähteä liikkeelle ajatuksesta, että ikiaikaisiin tarinoihin voidaan tutustua myös vähemmän vakavalla otteella ja pienissä erissä. Tavoite tietysti on, että opiskelijat innostuisivat tutustumaan Kalevalaan enemmänkin, ja innostumaan myös eri maiden eepoksista.

Ensimmäisenä toteutusvuonna Kalevala-viikoon tuli ohjelmaa jopa yltäkylläisesti. Tavallisesti näin suureen työrupeamaan ei oikein ole muiden työvelvollisuuksien vuoksi mahdollisuuksia, mutta kiitos hankerahoituksen pääsimme syventymään aiheeseen oikein kunnolla. Tavoitteena oli tuoda kansalliseepostamme ja esimerkiksi sen luontokuvaa esiin monipuolisesti ja mahdollisimman osallistavasti. Koska näinkin isossa oppilaitoksessa opiskelijaryhmien ja opettajien aikataulut menevät osin ristiin, osin päällekkäin, ja tiloja on rajallisesti, päädyin jo suunnitteluvaiheessa sellaiseen malliin, että toiminta olisi mahdollisimman pop up -tyyppistä. Toisin sanoen toimintapisteitä oli kokonaista neljä päivää pitkin opistoa niin, että opiskelijat saattoivat joko opettajansa johdolla tai itsenäisesti osallistua erilaisiin toimintoihin omien aikataulujensa puitteissa.

Runolaulu raikaamaan

Viikko alkoi yhteisellä avauksella, jossa lauloimme vuorolaulua ja esittelin toimintapisteiden sisällöt sekä viikon kulun. Joka päivä lounasaikaan laulatin kalevalaista runolaulua

opiston aulassa. Päivittäinen osallistujamäärä yllätti positiivisesti, vuorolauluun on jokaisen helppo osallistua, vaikka runomitta olisi outoa eikä välttämättä ymmärtäisi sanoja. Joka kerta myös keskustelimme laulettuista runosta ja tarinoista.

Yksi toimintapisteistäkin liittyi kalevalamittaiseen runouteen. Siinä oli mahdollisuus harjoitella alkusointuisten, 8–10 tavuisten runojen kirjoittamista, ja suomen kielen opettajat toivat ryhmiään ahkerasti tuottamaan pieniä tekstinpätkiä. Tarkoitus on tehdä opistolle oma runolaulu, joten siihen keräiltiin samalla säkeitä ja sisältöä. Runosuoni sykkikin mukavasti, ja materiaalia tuli kivasti.

*Opettaja, opin seppä,
tao oppi otsahani,
taito tuota tumpeloiseen,
tiedoksi tukkani alle,
kätevyudeksi käsihin.
(Riika Dahlbacka)*

Hauskaa oli se, että runolaulun kirjoittamiseen osallistui väkeä koko yhteisöstä, kuten esimerkiksi terveydenhoitajamme:

*Tule meille oppimahan
terkkaria tapailemahan,
pistän piikin takalistoosi
lääkkeen luovutan mä sulle.
Ohjeet ojennan opiksi
annan aimo annoksena,
reipas rehti reppuselkä*

Art by @justaloser7

*neuvokas nuori neitokainen,
anna aikaa ajatusten
huolet heittää hevontuuttiin,
rentoutua rakkaan rinnall'
nautiskella nuotiolla.*

Ja tietenkin vuotuinen sähköturnaus sai oman runonsa:

*Koitti päivä peliä varten
valkeni aamu vakava,
joukot perässä' pallon juosta,
kepit kevyet käsissä.
Voitontahto taitavilla,
kullan kiilto kaikilla,
panee jouten juoksemahan
maaleja monia mättämähän.
(Jukka Hautala)*

Art by @justaloser7

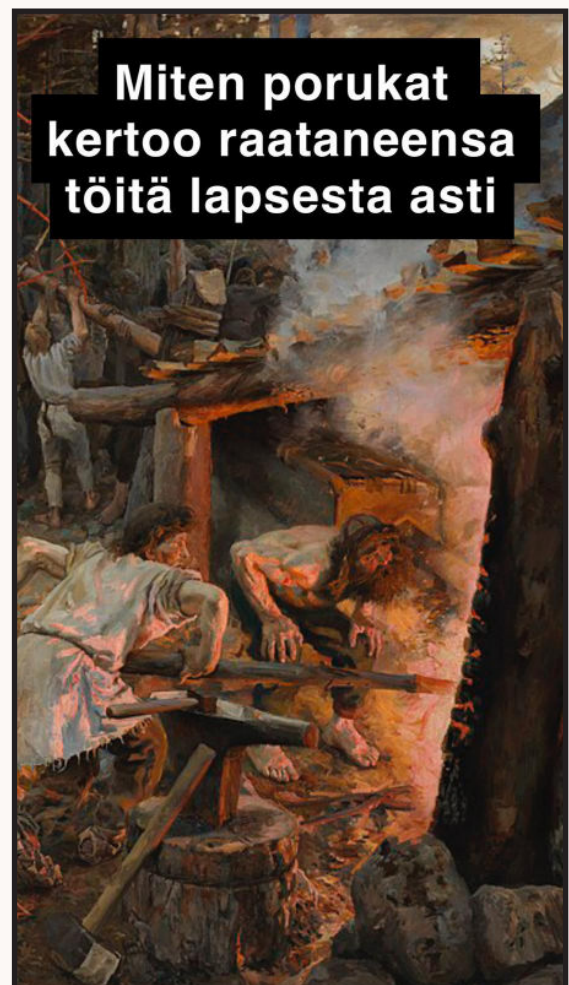
Kalevala-aiheiset meemit

Varsinaiseksi hitiksi nousi meemipiste. Olin laittanut seinälle kuvia kuuluisista Kalevala-aiheisista teoksista. Näistä tehtiin meemejä, jotka lähetettiin minulle. Valitsin sieltä kahden opiskelijan kanssa 20 parasta, mikä osoittautui todella vaikeaksi koska meemejä tuli paljon (lähies 100) ja ne olivat todella onnistuneita. Näistä tehtiin sähköinen äänestys kaikkien kesken. Lopulta palkittiin Kalevala-aiheisella värityskirjalla sekä kahvitarjoiluilla kolme eniten pisteitä saanutta tekijää/tekijät sekä yksi erityismaininnan saanut tekijä. Meemeissä näkyi hienosti koulutuslinjojen asiat, kuten esimerkiksi tässä lastenohjaajaopinnoissa ahertavien teoksessa, jossa kuvataan oivallisesti päiväkodin arkea:

Ohjeet meemien tekemiseen:

- valitse yksi teos ja etsi se puhelimella googlen avulla
- tallenna löytämäsi teos puhelimesi kuvakirjastoon
- valitse kuva kuvakirjastosta -> muokkaa siellä tai esim. Snapchatissa -> kirjoita kuvaan jokin osuva teksti -> tallenna kuvakirjastoon
- jaa meemi opettajalle viestinä (WhatsApp, tekstiviesti, sähköposti, mikä kenelläkin toimii) HUOM! Muista kirjoittaa viestiin oma nimesi!

Soitin on kehitetty nimenomaan kohtaamista varten.

Yhteiskantele

Yhteiskantele on soitin, jota pystyy soittamaan kaksi ihmistä yhdessä. Toin viikoksi opistolle käyttöön kaksi omaa soitintani, ohjeistuksena yksinkertaisesti asettua vuorovaikutukseen ja soittamaan yhdessä. Oli ilo seurata, kuinka rohkeasti opiskelijat lähtivät kokeilemaan soitimia ja jotkut viihtyivätkin aika pitkiä aikoja yhteisen musisoinnin äärellä.

Yhteiskantele kiinnosti, soittimien ympärille kokoontuittiin välillä useammankin kaverin kesken.

Tarot-tulkintaa

Kalevalainen tarot

Yksi lastenohjaajaopiskelija ilmoitti olevansa innostunut tarot-tulkinnoista, joten toin hänelle tutkittavaksi Kalevalainen tarot -kortit ja kirjan. Hänellä oli tulkinnoista aikataulutus näkyvillä, ja halukkaita asettui kuulolle oikein mukavasti joka päivä.

Monikielisiä satuja kirjastossa

Järjestimme opiston kirjastossa satuhetkiä eri kielillä. Lastenohjaajaopiskelijat, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, lukivat omilla kielillään kuvakirjoja. Hetket olivat avoinna kaikille, erityisesti toivoimme opiskelijoiden tulevan kuulemaan eri kieliä ja rentoutumaan satujen äärelle, vaikka ei kieltä osaisikaan. Katso kuva s.12.

Esitelmä Kalevalasta ja sen hahmoista ja tarinoista koko opistolle

Juhlistimme Kalevalan ja suomalaisen kulttuurin päivää esitelmällä auditoriossa. Opiskelijaryhmät tulivat kahdessa osassa kuuntelemaan esitelmää ja laulamaan runolauluja. Tämä esitelmä on ollut sittemmin kaikkien lainattavissa omaan opetuskäyttöön.

Kalevala-viikko osana yhteisöllisyyden vuosikelloa

Tapahtuma on jäänyt osaksi opiston yhteisiä tapahtumia, eli juhlistamme aineetonta kulttuuriperintöä jatkossakin – tosin nyt hieman pienemmällä resurssilla. Talvella 2025 Kalevala-viikolla lauloimme runolaulua lounastauoilla, tanssimme suomalaisia kansantansseja ja ohjasin avoimen, suomalaiseen nykykansanmusiikkiin perustuvan Kalevala-Nian. Nia on tanssi/liikuntamuoto, johon jokainen on tervetullut osallistumaan kehollisten tekijöiden tai esimerkiksi pukeutumiseen liittyvien säästösten

Opiskelijat rakensivat kirjastoon Tarinamajan, johon keräiltiin kirjoja eri kielillä. Majaan saattoi kokoontua lukemaan tai kuuntelemaan jonkun ääneen lukemista.

häiritsemättä. Lastenohjaajaopiskelijat rakensivat kirjastoon Tarinamajan, johon keräsimme luettavaksi erityisesti kansantarinoita ja satuja eri puolilta maailmaa. Lisäksi muistutin opettajia pyytämään valmiita materiaaleja esitelmän pitämiseksi opiskelijoilleen.

Tällaisenaankin Kalevalan mieleen muistuttaminen ja kulttuuriperinnön siirtäminen sekä elävänä pitäminen vaikuttaa toimivan oikein mainiosti.

Kekri

Loka-marraskuun vaihdetta vietetään ympäri maailmaa hyvin saman kaltaisissa merkeissä. Brittein saaria muinoin asuttaneiden kelttien sadonkorjuun ja uuden vuoden juhla Samhain kulkeutui irlantilaiden mukana Amerikkaan, jossa se yhdistettiin All Hallows' even eli pyhäinpäivän kanssa Halloweeniksi. Día de los Muertos eli kuolleiden päivä taas on erityisesti Meksikossa ja Keski-Amerikan maissa vietettävä vainajien muistopäivä. Vain muutamia mainitakseni. Suomessa tätä vuodenaikaa vietettiin kekrinä.

Kekrin voi sanoa olleen kaikkien juhlien juhla, sillä sitä vietettiin vuoden suurimpana juhlaena satokauden taitekohdassa. Kekriä juhlittiin joustavasti Mikkelinpäivän (29.9.) ja pyhäin-

päivän (31.10.–6.11.) välisenä aikana. Tämä aika näyttäytyi kansanperinteessä henkien liikkumisena ja työkieltoina. Kukin talo juhlisti kekriä omassa tahdissa, kun sadonkorjuu oli saatu päätökseen. Samassa kylässä kekriä voitiin siis viettää montakin päivää peräkkäin, aina talo kerrallaan.

Monikulttuurisessa oppilaitoksessa kekrin viettäminen on erityisen hedelmällistä, koska niin monessa maassa vietetään saman tapaista juhlaa samaan aikaan. Ja näillä juhlilla, olipa nimi mikä tahansa, on todella paljon yhteistä niin juhlinnan aiheiden kuin sisällönkin puolesta:

- sadonkorjuu
- vuoden vaihtuminen
- vainajien muistaminen
- elämän ja kuoleman rajan hälveneminen
- yhdessä juhliminen, syöminen, tanssiminen, musisoiminen, tarinoiden kertominen
- erilaiset rituaalit ja enteiden tulkitseminen ja ruokien uhraaminen tai siunaaminen
- naamioituminen
- kummitukset
- koristelut
- lyhdyt ja tulet
- ruuasta tai viljasta tehdyt olennot, esim. ”pääliukkelit” (Suomessa tunnetaan olkipukit ja himmelit, jotka ovat kekristä lähtöisin.)
- Amerikan ”Karkki tai kepponen” vs. Suomen ”Kestitystä, tai särjemme uunin!”

Kekrin kantavat teemat ovat ylisukupolvinen yhteisöllisyys sekä ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys.

Halusimme rakentaa opistolle tapahtuman, joka nostaisi esiin kekriä niin yhteisöllisen kuin kulttuurisenkin kestävä kehityksen näkökulmasta. Pyrimme painottamaan yhtäläisyyksiä eri kulttuurien välillä samalla, kun halusimme muistuttaa kekriin merkityksestä luonnonvarojen ja maan antimien arvostamisessa.

Aikaisemmista hyvistä kokemuksista oppineina toteutimme tapahtuman pitkälti pop up -tyyppisesti, eli niin, että opiskelijoiden oli mahdollista osallistua tekemiseen joko itsenäisesti tauoillaan tai ohjatusti opettajien kanssa.

Kekrin yhteydessä huomioimme myös pyhäinvieton. Opistopappimme valmisteli esityksen pyhäinpäivästä ja piti rauhoittumista varten varattua tilaa auki koko päivän. Siellä oli mahdollista muistella edesmenneitä tai kaukana asuvia läheisiä ja sytyttää kynttilä. Opistopappi oli saatavilla keskustelua varten koko ajan.

Kädentaitojen opettaja huomioi kekriin valmistautumisen oppitunneillaan tekemällä opiskelijoiden kanssa metsäretkiä materiaalin keräämistä varten. Luonnosta (maasta) kerättiin risuja, lehtiä, marjoja, kaarnaa ja kaikkea sellaista, minkä saamiseksi puita tai sammallikko-

ja ei tarvinnut vahingoittaa. Näillä retkillä syntyi tärkeitä keskusteluja siitä, miten luonnossa tulee liikkua ja toimia.

Opiskelijat valmistivat myös kurpitsalyhtyjä, joita asetettiin opiston aulaan ihasteltavaksi. Samalla oli mahdollisuus myös äänestää mielestään parasta lyhtyä.

Varsinaisena kekriin vieton päivänä pystytimme opiston aulaan työpajan, jossa jokainen sai tulla askartelemaan itselleen kekripukkinaamion. Naamioita syntyi runsain mitoin, ja oli hauskaa seurata, kuinka opiskelijat ottivat niistä ilon irti.

Halusimme rakentaa opistolle tapahtuman, joka nostaisi esiin kekriä niin yhteisöllisen kuin kulttuurisenkin kestävä kehityksen näkökulmasta.

Kekripukkinaamion valmistamista.

Kekripukkinaamiot kasvoilla kokoonnuttiin kahdessa erässä auditorioon kuuntelemaan esitystä kekriperinteestä ja kekrin sukulaisista. Koska kekrin viettoon kuuluu oleellisesti musiikki ja tanssi, soitettiin musiikkia toimintojen ja tilojen taustalla koko päivä. Tilojen ylibuukauksen takia ensimmäisellä kerralla emme päässeet toteuttamaan Kekri Discoa, mutta tästä oppineina iso avoin tila tulevaa tapahtumaa varten varattiin heti. Jatkossa valmiit materiaalit kekrin viettämiseen ovat opettajien saatavilla niin, että yhteisiltä isojen porukoiden esitelmiltä auditoriossa säästytään. Käytetään sekin tunti ilakointiin ja tanssimiseen!

Kekristä ja kekrin vietosta löytyy kattavasti tietoa mm. Talonpoikaiskulttuurisäätiön kekriin keskittyvältä sivustolta [Sadonkorjuujuhla – Kekri](#).

Kekrin ohjelma

Kekrinä maailma oli hiukan nurin kurin, mikä näkyi esimerkiksi pukeutumisessa kekripukiksi tai kekrittäreksi. Niinpä onkin toivottavaa, että **pukeudumme päivän kunniaksi nurin kurin**, eli vaatteet voi pukea väärinpäin tai muuten epätyypilliseen tapaan.

Klo 8.50 Pyhäinpäivän aamunavaus, opistopappi

Tila on auki klo 8.45–13 rauhoittumista, läheisten muistelemista ja kynttilän sytyttämistä varten. Paikalla on opistopappimme, ja mahdollisuus keskustella pyhäinpäivän perinteistä ja esimerkiksi edesmenneistä läheisistä hänen kanssaan.

Klo 9.15–13 opiston aulaassa non stop kekripukkinaamion sekä lehtikruunun askartelemista luonnonmateriaaleista. Samalla voimme tarinoida ja vaikka laulaa yhdessä. Naamarit tarvitaan mukaan iltapäivällä.

Klo 13.20–14 ja 14.20–15 esitelmä kekriperinteestä, Anna-Maria Toivonen
Sonnustaudutaan nurin kurin ja kekriinaamarin kera!

Aulaassa on esillä myös opiskelijoiden kaiver-tamia kurpitsalyhtyjä. Äänestetään voittajalyhty!

Päivän ajan soivaa, suomalaisesta uudesta kansanmusiikista koostuvaa soittolistaa voi pyytää jaettavaksi.

LOPUKSI

Uskon vahvasti siihen, että mikäli jokin aihe tai työskentely herättää tunnekokemuksen ja elämyksen, tapahtuu oppimista, josta jää vahva muistijälki. Oppilaitosten rooli kulttuuriperinnön kantajana ja eteenpäin siirtäjänä on tunnistamisen ja tunnustamisen arvoinen asia. Väitän, että osaamista meillä jo on runsain mitoin, kunhan vain huomaamme sen. Toivottavasti tämä julkaisu toimii inspiraationa ja apuna tässä asiassa.

Yhdessä koetut hetket aineettoman kulttuuriperinnön äärellä ovat edistäneet paitsi kohtaa-

misia niin toistemme kulttuureihin ja suomalaiseen luontoon liittyviin tarinoihin tutustumista. Kun on kuullut myyttejä linnuistamme ja eri puiden haltijoista ja saanut etsiä metsästä jälkiä hiidenväen elosta ja loitsuta kyykäärmeelle, näkee tutunkin metsän takuulla eri silmin. Ja kukapa haluaisi vahingoittaa kuukkelia, jonka uskottiin olevan metsään eksyneen sielu tai vaikkapa palokärkeä, joka saattaa hyvinkin olla rikkaan talon ylpeä, mustiin vaatteisiin ja punaiseen huiviin pukeutunut emäntä? Toivottavasti ei kukaan.

Kirjoittaja Anna-Maria Toivonen kekrin kunniaksi lehtikruunussa. Anna-Maria on paitsi opettaja, myös tarinankertoja, kansanmuusikko, musiikkiterapeutti ja YAMK Master of Culture and Arts.

Oppilaitosten rooli kulttuuriperinnön kantajana ja eteenpäin siirtäjänä on tunnistamisen ja tunnustamisen arvoinen asia.

*”Puihin, metsään ja järviin tai meriin
liittyvistä haltijoista ja suojelijoista
löytyy herkullisia tarinoita, joiden
kautta voidaan tukea lapsen ja
ohjaajankin luontosuhdetta.”*

